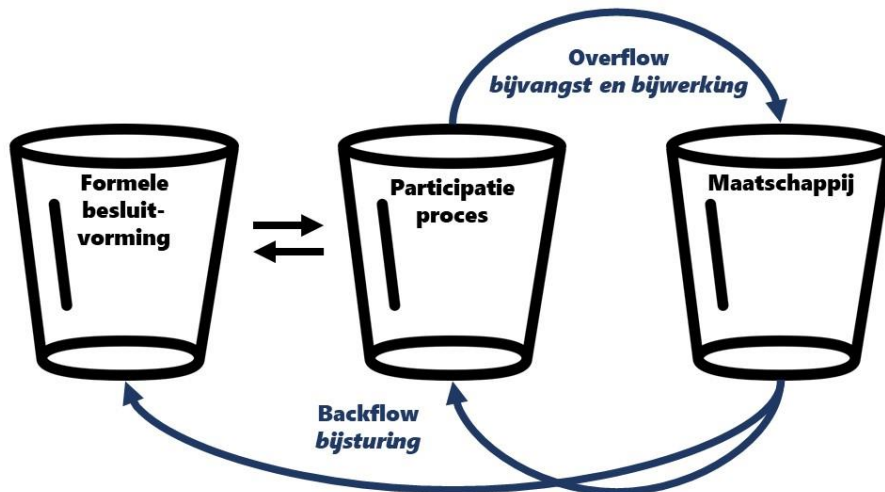

Achtergrondinformatie leertraject bijvangst en bijwerkingen van participatie in de RES'en

Overflow en backflow

Vorig jaar hebben wij vanuit de Universiteit van Leiden en de Erasmus Universiteit de RES-participatie in deelregio Amsterdam geëvalueerd. Daarbij viel op dat veel discussie en onderwerpen over de 'kaders' van het georganiseerde participatieproces heen stroomden, die gemeenten/regio's en NP RES hadden gedefinieerd. Dit komt veel vaker voor bij participatieprocessen en kan gezien worden als een vorm van overflow en backflow.

Centraal staat het georganiseerde participatieproces, dat gemeenten binnen de RES-context organiseren. Het participatieproces geeft in de praktijk aanleiding tot nieuwe maatschappelijke dynamiek; zoals bijvoorbeeld burgers die zich organiseren en mobiliseren buiten het georganiseerde participatieproces. Dit noemen we 'overflow'. De 'overflow' bestaat uit allerlei bijeffecten, bijvangst en bijwerkingen die, los van het planmatige proces, een 'spontane' of 'emergente' dynamiek creëren. Idealiter vindt er ook een 'backflow' plaats, waarbij de zaken die relevant zijn maar buiten het geplande participatieproces opkomen, toch ook een plek krijgen, ofwel in het participatieproces, ofwel direct in de formele besluitvorming. Backflow is dus niet zozeer het opmerken of dempen van overflow, maar juist het vertalen en betrekken van die overflow in de formele participatie en besluitvorming. Zo was er bij veel bijeenkomsten onduidelijkheid over hoe dicht een windmolen bij woningen kan komen. Aangezien er geen afstandsnorm is (alleen een geluidsnorm) konden die vragen moeilijk beantwoord worden binnen de huidige wettelijke kaders (overflow). Wel heeft dit geleid tot een discussie in de Tweede Kamer om eventueel toch een afstandsnorm toe te voegen (backflow). Ook hebben de lokale participatieprocessen bijgedragen aan de grote interesse in het opzetten van burgerberaden, om burgers een duidelijke stem te geven. Het organiseren van een backflow is echter niet evident en vraagt om het actief ontwerpen hiervan. Hier ligt dus een belangrijke vraag: welke overflows vinden plaats binnen de RES-context en hoe kunnen gemeenten, NP RES, Rijk en anderen een goede backflow vormgeven?

Dit overflow-backflow denkkader kan helpen om het gesprek te voeren over wat er nodig is voor een goede doorwerking van maatschappelijke input op beleid binnen de context van de RES. Het is een neutraal kader, dat een structuur kan bieden in het denken over de rol van het participatieproces binnen de politiek-bestuurlijke en maatschappelijke context, om zo vorm te geven aan de opzet en kaders van de nieuwe fase van participatieprocessen.

Aanpak

In het leertraject beantwoorden we twee vragen: Wat waren de meest relevante (invloedrijke, inhoudelijk/procesmatig belangrijke, veel voorkomende) overflows en backflows tijdens het participatieproces van de RES 1.0? En welke backflows zouden we willen ontwerpen (door wie, wanneer, op welke manier, op basis van welke best praktijken)?

Het leertraject bestaat uit drie stappen.

1. **Interviews** – we spreken de deelnemers aan het leertraject in een interview om overflows en mogelijke backflows te inventariseren.
2. **Ontwikkelen leerthema's** – op basis van de interviews ontwikkelen we de drie meest relevante leerthema's. Thema's kunnen zijn 'omgaan met georganiseerde weerstand', 'ruggenspraak en -steun met het Rijk', 'de 'nieuwe energieverbruikers zoals datacentra' of 'borgen van een continue dialoog'.
3. **Leersessies** – Per thema organiseren we een leersessie waarvoor deelnemers aan het leertraject en enkele andere relevante partijen samen aan de slag gaan met het ontwerpen van backflow. Door goede voorbereiding en ontwerpende methoden, leiden de sessies tot concreet resultaat.

Het is goed om te weten is dat we achter de schermen goed contact hebben met TNO, PBL en andere onderzoeken naar participatie, zodat we van elkaar kunnen leren en omdat we weten dat gemeenten en regio's veel benaderd worden, terwijl iedereen ook druk bezig is om dingen voor elkaar te krijgen.

Onderzoekers: Mattijs Taanman en Jitske van Popering-Verkerk (GovernEUR, Erasmus Universiteit) en prof Eefje Cuppen (Universiteit Leiden), samen met NPRES.

Contact: taanman@erbs.eur.nl

GovernEUR
Erasmus

**Universiteit
Leiden**